

**Heda Kala**

Eesti alushariduse juhtide ühenduse juhatuse esinaine

Polegi enam õpetaja?

Haridusseadusest tulenevalt on lasteaed õppeasutus ning alusharidus üldhariduse nulltase. Seni on kõik õpetajakutset korraldavad õigusaktid hõlmanud ka lasteaiaõpetajat. Seetõttu teeb lasteaednikke ärevaks fakt, et meid on välja arvatud töögrupist, mis kujundab ümber õpetaja ametikohta. Kas lasteaiaõpetaja ei olegi enam õpetaja?

Mis parata, lasteaiaõpetaja tunneb senini end Eesti haridussüsteemis ebakindlalt ja peab end pidevalt tõestama kohalikule omavalitsusele kui rahastajale ja ka riigile.

Me ei saa aru ühiskonna jätkuvast suhtumisest: mida väiksem on laps, seda tähtsusetum on inimene (pedagoog), kes tema arengut toetab. Ometi ei pea olema kasvatus-teadlane, et mõista, kui määravad on esimesed seitse eluaastat.

Erinevalt paljudest teistest Euroopa riikidest on Eestis lasteaed olnud läbi aegade mitte hoiu-, vaid õppeasutus. Muu Euroopa peab lapse võimalikult varast sihipäraselt õppekasvatustegevust väga suureks saavutuseks. Eestit on siinkohal korduvalt eeskujuks toodud.

Soovime, et meil oleks õigus kaasa rääkida otsustes, millega arendatakse lasteaiaõpetajat puudutavaid õigusakte. Samas ei oska praegu HTM-i kodulehele üles riputatud õpetaja ametikoha kujundamise lähtealuste visiooni tõlgendada mitte kuidagi lasteaiaõpetajaga seoses.

Eesti alushariduse juhtide ühendus on seisukohal, et lasteaiaõpetajaid peab rahastama teiste haridusastmetega ühtsel alusel – lasteaia- ja järgitakse sarnaselt üldhariduskoolidega riiklikku õppekava. Miks peavad lasteaiaõpetajad sõltuma omavalitsuste võimalustest?

Meie töötajate palgakäärid on üle Eesti sellised, mis teiste samasuguste nõuetega pedagoogide juures poleks kuidagi vastuvõetavad ja mõistetavad. Palgavahe võib ulatuda 383 eurost 553 euroni Ida-Virumaal, 578 eurost 844 euroni Pärnumaal. Nõuded ja ootused pedagoogi tööle on aga igal pool samad.

Vt ka lk 3 ja lk 5.

Õpetaja koormust tõlgendatakse valesti

RAIVO JUURAK



Õpetaja koormust ja tasustamist puudutavat määrust on aastaid õpetaja kahjuks väärsti tõlgendatud, arvab riik. Omaette küsimus on, miks siis midagi ette pole võetud.

■ Kõik koormusvahemikku jäävad õppetunnid peaksid andma täiskoormuse.

Riik on juba aastaid paljudest koolidest erineval seisukohal selles, kuidas määrusega sätestatud pedagoogide õppetundide andmise koormusvahemikke peab tõlgendama. Praegu lepitakse koolides lubatud koormusvahemiku sees kokku üks konkreetne õppetunnikoormus – põhikoolis on see vahemikus 18–24 ja gümnaasiumis 18–22 tundi nädalas. Riik leiab aga, et kõik, mis jääb konkreetse haridusastme koormusvahemikku, peab olema täiskoormuse.

Majanduslanguse ja vähenevate maksutulude tingimustes jäid paljud omavalitsused ja selle kaudu ka koolid surve alla vähendada kulusid. Seetõttu on paljudes koolides vähendatud palgakulusid kaudselt, mängides koormusega. Nii mõneski koolis oli õpetajate õppetundide nädalakoormus veel mõni aeg tagasi 19–20 ja nüüd on 22–24 tundi nädalas, mis tähendab, et õpetajad teevad sama palga eest rohkem tööd ja on olukorras, kus mõni aasta tagasi teenisid nad sarnase töö eest täiskoha palga, aga nüüd saavad tasu vaid osalise koormuse eest.

Haridus- ja teadusministeeriumi juristi Indrek Kilgi sõnul on probleem selles, et koolid tarifitseerivad lubatud tööajavahemiku sees ära õppetundide kindla arvu – määravad määruses sätestatud numbrivahemikus kindla numbri ning ütlevad, et ainult see ongi täiskoormus.

„Juba 2002. aastal leidis tööinspektsiooni juures asuv tööõiguse nõukogu, et nii ei peaks tegema. Võidakse küll leppida kokku, et õpetaja annab nädalas 22 õppetundi, kuid siis ei tohiks 18–21 õppetunni juures rääkida osakoormusest,” selgitas Kilk. Tema sõnul tuleb siin lähtuda töölepinguseaduse üldpõhimõttest, et töötaja kui töösuhtes nõrgema poole suhtes tuleb tõlgendada sätteid soodsamalt, mitte vastupidi.

„Kindlasti on oluline silmas pida, et õpetaja töö ei koosne vaid õppetundide andmisest, vaid sinna mahub ka palju muid ülesandeid, mille täitmist tuleb samuti silmas pida. Ainuüksi seetõttu ei ole mõistlik keskenduda õppetundide tarifitseerimisele, vaid lähtuda määruses sätestatud õppetundide vahemikust. See annab töötajale kindlustunde koormuse säilimise kohta ja tööandjale olulise paindlikkuse, et töölepingut ei ole vaja hakata iga õppeveerandi eel muutma ja töötajaga selleks kokku leppima.”

Praktikas on „süüdlase” leidmine ja korrale kutsumine Kilgi sõnul väga keeruline – lepingu õpetajatega sõlmib koolijuht, kes pole ise tööandja, vaid selleks munitsipaal-koolis valivanema või linna- ja riigikoolis ministri poolt volitatud isik. Kas otsuse koormust tõsta või määruse mõtet enda kasuks tõlgendada on teinud direktor või kohalik omavalitsus, on keeruline öelda, sest rahakoti hoidjana võib omavalitsus koolile mängureeglid dikteerida. Kilgi sõnul saab sellel teemal ministeeriumi poole küll pöörduda ja seda on küllalt tihti tehtud, kuid nende võimuses on töövaidluse korral juhtida vaid koolijuhi tähelepanu põhimõtelistele eksimustele, otsest õiguslikku jõudu sellel pole. „Koolil pole riigiga alluvussuhet ning kohaliku omavalitsuse autonoomia tähendab, et omavalitsused tegutsevad seaduse alusel iseseisvalt,” selgitas Kilk. „On kaks töövaidlusorganit, kuhu saab töövaidluse tekkimisel pöörduda: tööinspektsiooni töövaidluskomisjon ja kohus.”

Indrek Kilgi sõnul analüüsib HTM praegu õpetajate tööajaga seotud küsimusi. Võimalik, et praegune õppetundide koormusvahemik ongi oma aja ära elanud ja riiklikku regulatsiooni tuleb muuta.

Argo Kerb

ARVAMUS

Tahan Eesti venelast, kes oleks võimeline kõnelema Puškinist

Aarne Ruben: „Venelasest, nagu soomlasestki, ei saa eestlast, mitte iialgi, pandagu või kahed prillid ette. Vene ja eesti nurk ei segune mitte kunagi. Alati teatakse, kus on omad.”

LK 4

Kõne tiiva all oli varjus maailmasõda

Kati Saara Vatmann: „Keegi meist ei toetu juba mõnda aega enam riigile. Me kõik teame, et loota on vaid iseendale. Kindlasti mitte Brüsselile ega Washingtonile.”

LK 5

KÕRGHARIDUS

Kuidas seletada haridusministeeriumi vajalikkust?

Gregor Taul: „HTM on pannud EKA käituma nurka surutud masinana ning valitsus on süstemaatiliselt kurdistanud kodanikke õpetajate inimliku appikarje suhtes.”

LK 7

ÜLDHARIDUS

Järelevastamissüsteem on ebapedagoogiline

Marcus Hildebrandt: „Õpilased õpivad 12 aastat, et nad ei pea kokkuleppest kinni pidama ega tähtjaks valmis olema, et elus antakse alati teine või isegi kolmas võimalus. Me kõik teame, et nii see ei ole.”

LK 14

VARIA

Mis on viga noortel, kes ei joo?



Maiken Nõmjoja: „Kui näed oma silmaga teadvuseta noort inimest tilgutite all või vaatad alkohooliku 700-grammist last kümnete voolikute ja juhtmete küljes, siis saad aru, et ohud, millest joomisega seoses räägitakse, on päriselt olemas.”

LK 20

KUNSTIAINED

LK 9–12